

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№11

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2025

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

*Elektron nashr. 789 sahifa.
2025-yil, noyabr*

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoirazimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukhonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyeich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

YASHIL TRANSPORT SIYOSATINING BARQAROR RIVOJLANISH VA TARMOQLARARO INTEGRATSIYADAGI O'RNI.....	21
Rahmonov Rasul Ne'matovich	
BANK AKTIVLARI VA PASSIVLARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	34
Safarov Sanjar Ravshan o'g'li	
O'ZBEKISTONNING INVESTITSION JOZIBADORLIGINI OSHIRISH STRATEGIYALARI.....	38
Madraximova Irodaxon Sherzodbek qizi	
HUDUDIIY XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA MENEJMENT SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING RAQAMLI TRANSFORMATSIYA MODELI	43
Maxmudova Nozimaxon Baxriddinxonovna	
DAVLATNING BUDJET SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI	50
A.A. Ismailov	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIGINING MEXANIZMINI SAMARALI TASHKILLASHTIRISHDA MOLIYAVIIY MANBALARNI SHAKLLANTIRISHNI YO'NALISHLARI	56
Mansurov Mansur Alisherovich	
ANTIKRIZISLI BOSHQARUV TIZIMLARIDA RANGLI SIGNAL MEXANIZMLARINING FUNKSIYALARI.....	61
Aliqulov Aziz Haydarjonovich	
XODIMLARNI MOTIVATSIYALASHNING XALQARO MODELLARINI O'ZBEKISTON KORXONALARIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI.....	66
Yormamatov Qodirjon Juraqulovich	
RAQAMLI IQTISODIYOT OMILLARI VA ULARNING QISHLOQ XO'JALIGI KORXONALARINING SAMARADORLIGIGA TA'SIRI	71
Yaxshiyev Shahzod Sherali o'g'li	
OLIY TA'LIM MUASSASALARI VA MEHNAT BOZORI INTEGRATSIYASI BO'YICHA XORIJ TAJRIBALARI	78
Haqqulov Fazliddin Faxriddinovich	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA RIVOJLANGAN VA RIVOJLANAYOTGAN DAVLATLAR TAJRIBASI	84
Aripov Abdulaziz Sakijonovich	
YASHIL ENERGETIKA RIVOJLANISHINING IQTISODIY SAMARADORLIGINI EKONOMETRIK BAHOLASH.....	89
Bobokulova Muhabbat Muhammadiyeva	
ELEKTRON TO'LOVLAR VA POS TIZIMLARI — KICHIK BIZNESDA SAMARASI VA XAVFLARI	93
To'liqinov Dilshodxo'ja Olim o'g'li	
MINTAQADA RAQAMLI IQTISODIYOTNI BARQAROR RIVOJLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	98
Yusubov In'omjon Ikram o'g'li	
SOLIQ SIYOSATINI RAQAMLI BOSHQARISH ORQALI BUDJET DAROMADLARINI BARQARORLASHTIRISH STRATEGIYASI.....	103
Xodjimatomov Xamidullo Mamirjonovich	
OZIQ-OVQAT TOVARLARI B2B BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIIY MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	108
Hayitboyeva Ullijon Bobonazar qizi	
FARMASEVTIKA SANOATIDA INVESTITSION FAOLIYAT SAMARADORLIGINI BAHOLASH	113
Yaqubov Timurbek G'anibekovich	
SHAXSNI OVOZI ASOSIDA IDENTIFIKATSIYALASH VA AUTENTIFIKATSIYALASH ALGORITMLARI	123
Ozoda Sabirova Shermamaxamatovna	

YASHIL IQTISODIYOT — BARQAROR RIVOJLANISH GENERATORI	129
Berdibekova Dilfuza Xoldorbekovna	
CHET EL MEHMONXONA TARMOQLARINING BRENDING STRATEGIYALARINI O'RGANISH	133
Ergashev Oybek Mamarasul o'g'li	
MILLIY IQTISODIYOTDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING MOLIVAVIY SAMARADORLIGINI BAHOLASHNING USLUBIY JIATLARINI TAKOMILLASHTIRISH	144
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
TRANSPORT TIZIMI SOHASI KORXONALARINING INNOVATSION SALOHİYATINI BAHOLASH YO'NALISHLARI	152
Ismailov Akmal Maxsudovich, Abilqosimova Shaxlo Sodiқ qizi	
MEHMONXONALAR SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA XODIMLARINING O'RNI VA AHAMIYATI	158
Abduxamidov Sarvar Adxamovich, Normurodov Tal'at Normurod o'g'li	
KORXONALARDA HR TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	163
Aminova Shaxnoza Aziz qizi	
JAHON IQTISODIYOTIDA OZIқ-OVQAT XAFSIZLIK RO'LI	168
Abdusamatov Barkamol Rustamjon o'g'li	
ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ КАРАКАЛПАКСТАНА И СУЩЕСТВУЮЩАЯ ИНФРАСТРУКТУРА	174
Хошимова Камилла Навфал қизи	
DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI: REKREATIONS TURIZM SOHASIDA QO'LLASH TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI	184
Najmitdinov G'ayratbek Sharifovich	
O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA VIRTUAL TA'LIM PLATFORMALARI: TEXNIK VA PEDAGOGIK TALABLAR, TIZIMLI TAHLIL VA IQTISODIY JIATLAR	189
Turayeva Adiba Ikramovna	
ICHKI AUDIT TIZIMI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	193
Nuridinova Barchinoy Xusniddin qizi	
MINTAQA IQTISODIYOTIDA SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	199
Xaitbaev Jasurbek Otaxanovich	
MINTAQANING EKSPORT SALOHİYATINI OSHIRISHNING TASHKILIY-IQTISODIY MEXANIZMI	204
Raimboyeva Mashhura Davronbek qizi	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	210
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
ISLOMIY MOLIVALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELEKTNING DOLZARBLIGI	217
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
JISMONIY SHAXSLARNING MOL-MULKINI SOLIQQA TORTISH MASALALARI	222
Mamadjanov Shuxrat Jalolidinovich	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	225
Abdukhalikova Komila Abdukhalikovna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH	229
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
PAXTA-TO'QIMACHILIK SANOATINI MODERNIZATSIYA QILISH YO'NALISHLARI: TAHLIL VA TAKLIFLAR	233
Abdullayev Hamidulla Abdug'ani o'g'li	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	238
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
YASHIL IQTISODIYOTNI SHAKLLANTIRISHDA YASHIL MOLIVALASHTIRISHNING NAZARIY JIATLARI	245
Xalikov S. X.	

QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI BOZORIDA KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH	245
Xudayberganov Jasur Baxodirovich	
WAYS TO IMPROVE THE EFFICIENCY OF STATE FINANCIAL REGULATION MECHANISMS IN ENSURING THE CAPITALIZATION OF INSURANCE ORGANIZATIONS	251
Abdullaev Erkinjon Azamovich	
NATIJAVIYLIKKA YO'NALTIRILGAN BYUDJETLASHTIRISH JARAYONINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	257
Allakuliyev Akmal Baltayevich	
SURXONDARYO VILOYATIDA RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA XODIMLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH	261
Jobborov Anvar Egamberdiyevich	
TO'QIMACHILIK KORXONALARIDA BOSHQARUV TIZIMINI RESURSLARNI OPTIMALLASHTIRISH ORQALI TAKOMILLASHTIRISH.....	268
Avulchayeva Feruza Jurakuziyevna	
BANKLARDA BARQARORLIKNI TA'MINLASH UCHUN RAQAMLI YECHIMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	272
Saydamatova Muxlisabonu Rasuljon qizi	
ZAMONAVIY ISH JOYLARINI SHAKLLANTIRISHDA AYOLLARNING ROLI	276
Tulyaganova Aziza	
ISLOMIY MOLIALASHTIRISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR VA SUN'IY INTELLEKTNING DOLZARBLIGI.....	281
Nazarov Nodirjon Namoz o'g'li	
TURIZM MARKETINGINING NAZARIY ASOSLARI, ZAMONAVIY YO'NALISHLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH ISTIQBOLLARI.....	286
Xamidov Otabek Bakidjanovich	
KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK SOHASINING IQTISODIY KO'RSATKICHLAR TIZIMINI STATISTIK BAHOLASHNING USLUBIY JIHATLARI	290
Arzikulov Otabek Ali o'g'li	
ЭКОЛОГАМ ПОЧЕТ И УВАЖЕНИЕ	298
Максудова Шахиста	
DEBITOR VA KREDITOR QARZDORLIKNING MOHIYATI VA ULARNING O'ZGARISH TENDENTSIYALARI	304
Jo'raev Farruxbek Muxiddin o'g'li	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY MOLIALASHTIRISH XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	307
Inomjonov Islomjon Iloxomjon o'g'li	
ENTREPRENEURSHIP AND BUSINESS MANAGEMENT IN UZBEKISTAN	311
Abdukhalkova Komila Abdukhalkovna	
МОБИЛЬНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ КАК СРЕДСТВО ФОРМИРОВАНИЯ ИССЛЕДОВАТЕЛЬСКИХ КОМПЕТЕНЦИЙ БУДУЩИХ ИНЖЕНЕРОВ.....	315
Хурамова Фарангиз Учкун кизи	
ЦИФРОВИЗАЦИЯ НАЛОГОВ И АКЦИЗНАЯ РЕФОРМА УЗБЕКИСТАНА В ВТО	319
Дамир Рустамович Абдулов	
BANK TIZIMIDAGI ISLOHOTLAR SHAROITIDA LIKVIDLILIK RISKINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	324
Alimov Baxtiyor Murodovich	
BANK AUDITINING NAZARIY-USLUBIY ASOSLARI VA UNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI	335
Narziyev Xayotjon Azamatovich	
O'ZBEKISTON SUG'URTA SOHASIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH MASALALARI.....	343
Abdimuminova Saodat Taxirjonovna	
TO'QIMACHILIK SANOAT MAXSULOTLARI EKSPORT FAOLIYATI TAHLILI VA BRENDDA LIDERLIK TUSHUNCHALARI.....	352
Abdulazizova Xushnoza Nayabovna	

ИНСТИТУЦИОНАЛЬНО-ПРАВОВЫЕ МОДЕЛИ УПРАВЛЕНИЯ ОТХОДАМИ НА ОСНОВЕ ОПЫТА РАЗВИТЫХ СТРАН И ВОЗМОЖНОСТИ ИХ АДАПТАЦИИ В УСЛОВИЯХ УЗБЕКИСТАНА.....	357
Д. Мейлиева	
O'ZBEKISTON AUDITORLIK TIZIMIDA KASBDOSHLAR TOMONIDAN BAHOLASH (PEER REVIEW) TIZIMINI JORIY ETISH ISTIQBOLLARI	361
Parpiyev Jaxongir Ilhomjonovich	
ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ И БОЛЬШИЕ ДАННЫЕ (BIG DATA) В УПРАВЛЕНЧЕСКИХ РЕШЕНИЯХ.....	366
Шарипов Бахтиёр Михлибаевич	
O'ZBEKISTONDA SUVGA BO'LGAN TALABNI VAQTLI QATORLAR ORQALI TAHLIL QILISH	375
Sarvar Mamasoliyev	
BOSHQARUV VA NAZORAT MAQSADLARIDA XARAJATLAR HISOBINI TASHKIL ETISH	383
Isomuxamedov Akbarjon Boxodir o'g'li	
MINTAQALAR BARQAROR RIVOJLANISHINI TA'MINLASHNING ASOSIY YO'NALISHLARI.....	389
Salomat NOROVA	
O'ZBEKISTON TURIZM BREND BOZORINING HOZIRGI HOLATI VA TENDENSIYALARI.....	394
Zufarov Akmal Gulamiddinovich	
INNOVATSION IQTISODIYOTDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODOLOGIYASI.....	404
Qodirov Baxodirjon Tursunovich	
O'ZBEKISTON SOLIQ TIZIMINI MODERNIZATSIYA QILISHDA YAGONA INTERAKTIV DAVLAT XIZMATLARI PORTALINING O'RNI VA AHAMIYATI	408
Dehqonov G'ayratjon Raximovich	
OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA INNOVATSION HAMDA TIJORATLASHTIRISH MASALALARI	414
Inoyatov Mardonbek Mo'min o'g'li	
OLIY IQTISODIY TA'LIM ORQALI EKO-INNOVATSIYALAR VA "YASHIL" INVESTITSIYALARNI RAG'BATLANTIRISH MEKANIZMLARI: SIYOSIY VA INSTITUTSIONAL DOIRALAR	418
Xasanova Zarina Maxamadaliyeva	
XODIMLAR MALAKASINI OSHIRISH — ZAMON TALABI.....	427
Narzullaev Oybek Narzullaevich	
BUXGALTERIYA HISOBINI YURITISHDA JURNAL-ORDER SHAKLINING AHAMIYATI.....	433
Axmedjanov Abdufoto	
KENDALL VA SPEARMAN TARTIBIY KORRELYATSIYA KOEFFITSIYENTLARI ASOSIDA YASHIL IQTISODIYOT INDIKATORLARINING STATISTIK O'ZARO TA'SIRINI MODELLASHTIRISH	437
Muradov Rustamjon Sobitxonovich	
ИНТЕНСИВНЫЕ И ЭКСТЕНСИВНЫЕ ОГРАНИЧЕНИЯ В РЕГУЛИРОВАНИИ СПРОСА.....	442
Аминджанова Румейса Батыровна, Камилова Наргиза Абдукахоровна	
ИНКЛЮЗИВНЫЙ ПОДХОД В ТУРИЗМЕ: ЗАРУБЕЖНЫЙ ОПЫТ И УЗБЕКСКАЯ ПРАКТИКА	445
Азимова Шахло Таировна	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XAQARO STANDARTLARIGA O'TISHNING HOLATI VA TAHLILI	450
Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	
UZUM EKSPORT QILUVCHI KOMPANIYALARDA YASHIL O'TISH JARAYONINI QO'LLAB-QUVVATLASH UCHUN EKO-MARKETING VA AYLANMA IQTISODIYOT TAMOIYILLARINI INTEGRATSIYALASH.....	454
Usmonova Diyora Mahmud qizi	
UMUMTA'LIM MAKTABLARIDA XARAJATLAR SMETASI VA SHTATLAR JADVALINING TAHLILI: OPTIMALLASHTIRISH VA SAMARADORLIKNING YANGICHA USULLARI (NAMANGAN VILOYATI MISOLIDA)	461
Umarov Avzaljon Yodgorali o'g'li	
INVESTITSIYALARNING KIRIB KELISHIGA TO'SQINLIK QILUVCHI MUAMMOLARNI BARTARAF ETISH YO'LLARI.....	467
Alimova Dilafro'z Tohir qizi	

FARMATSEVTIKA KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOT SHAKLLARINI TAKOMILLASHTIRISH VA INVESTORLAR UCHUN AXBOROT OCHIQLIGINI TA'MINLASH	470
Turdikulova Gulshad Nurmamatovna	
ISHLAB CHIQRISH KORXONALARIDA MOLIVAVIY HISOBOTLARNING SHAFFOFLIGINI OSHIRISHDA MOLIVAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARINING AHAMIYATI.....	477
Uztemirov Alisher Aktam o'g'li	
INNOVATSION IQTISODIYOT SHAROITIDA SANOAT TARMOQLARI RAQOBATBARDOSHLIGINI TA'MINLASHGA YO'NALTIRILGAN BANDLIK TUZILMASINI OPTIMALLASHTIRISH	482
Tursunov Bekmuxammad Omonovich	
XORIY TAJRIBALARIDA SOLIQ BAZASINI ANIQLASH TARTIBI METODOLOGIYASINING MAVJUD METODLARI VA ULARNING XUSUSIYATLARI.....	489
Xalikchayeva Sadokat Ilxomjonovna	
IQTISODIY XAVFSIZLIKNING KONSEPTUAL ASOSLARI VA UNING MAMLAKAT IQTISODIYOTIDAGI O'RNI.....	496
Ramatillaev M.R.	
TIJORAT BANKLARIDA KREDIT RISKLARINI SUG'URTALASH VA DIVERSIFIKATSIYA QILISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	502
Eshboyev Shahobiddin Anorqul o'g'li	
TIJORAT BANKLARI O'RTASIDAGI RAQOBATNI BAHOLASH VA KUCHAYTIRISHNING ZAMONAVIY METODOLOGIYASI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI.....	506
Qulmetov Mansurbek Ro'zmatovich	
XALQARO REYTING TASHKILOTLARINING OLIY TA'LIM MUASSASALARIGA TA'SIRI VA MAVJUD PLATFORMALAR.....	515
O'rozboyev Xayrulla Murodboy o'g'li	
TALABALAR MOTIVATSIYASINING MEKANIZMLARI: LOYIHA ASOSIDAGI TA'LIM TEKNOLOGIYALARIDA.....	523
Kasimova (Mulladjanova) Nasiba Azimdjanovna	
ISH KUCHIDAN SAMARALI FOYDALANISH VA NORASMIY BANDLIKNI SOYADAN CHIQRISH BO'YICHA TAKLIFLAR ISHLAB CHIQISH	531
Pulatov Dilshod Xaqberdiyevich, Maxkamova Shaxlo Yulchiyevna, Absamatov Baxrom Danakulovich	
KASBIY TA'LIM MAZMUNIDA TA'LIM VA ISHLAB CHIQRISH INTEGRATSIYASINI RAG'BATLANTIRISH ORQALI O'RTA BO'G'IN KADRLAR TAYYORLASHNING JOZIBADORLIGINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	538
Tojiyev Sirojiddin Sayriddinovich	
O'ZBEKISTONDA TURIZM INFRATUZILMASINI BOSHQARISH TIZIMINING TURLARI VA SHAKLLARI.....	542
Muminova Mavjuda Sharifovna	
SUV RESURLARIDAN FOYDALANISHNI STRATEGIK BOSHQARISH SAMARADORLIGI MASALALARI	547
Kadirkhodjayeva Nilufar Rahmatullayevna	
MHXSGA MUVOFIQ ASOSIY VOSITALAR HISOBINI TASHKIL ETISH MASALALARI.....	552
Aliyev Sherzod Abdixomidovich	
ФАКТОРЫ ЭФФЕКТИВНОГО РАЗВИТИЯ ПРОИЗВОДСТВЕННОГО ПОТЕНЦИАЛА ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ.....	558
Аллаева Г.Ж.	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA INVESTITSION MUHITNI YAXSHILASH YO'NALISHLARI	564
Irisqulova Munisa Akmal qizi	
TASHABBUSLI BUDJET JARAYONLARI DOIRASIDA 2024-YILDA AMALGA OSHIRILGAN ISHLAR TAHLILI	569
Xamidov Xabibullo Xikmatulla o'g'li	
MINTAQA SANOATIDA AHOLI JON BOSHIGA YAQQ O'ZGARISHINING DINAMIK TAHLILI.....	574
Nabiyev G'ulom Abdusalomovich	

INFRATUZILMAVIY INVESTISIYA LOYIHALARINI DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK ASOSIDA MOLIYALASHTIRISHDA RISKLARNI BOSHQARISHNING XORIJ TAJRIBALARI	583
Ergashev Axmadjon Maxmudjon o'g'li	
ПРОБЛЕМЫ ГЛОБАЛЬНОГО РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕНОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В ЭКОЛОГИИ.....	587
Максудова Шахиста	
PAHTA-TO'QIMACHILIK KLASSTERLARINING INVESTITSION FAOLIGINI OSHIRISHNING ILMIY-USLUBIY JIHATLARI	593
B.Sh.Shadmanov	
ECONOMIC INDICATORS OF SUPPLY CHAIN EFFICIENCY IN UZBEKISTAN'S EXPORT SECTOR	597
Mukhammadiyaminova Shakhzoda Sherzodovna	
BUDJET TASHKILOTLARIDA BUDJETDAN TASHQARI MABLAG'LAR HISOBI VA ICHKI AUDITNI TAKOMILLASHTIRISH.....	602
Muxtorova Maftuna Salohiddin qizi	
RAQAMLASHTIRISH JARAYONIDA BANKLARNING XAVFSIZLIGI VA MOLIYAVIY BARQARORLIGINI TA'MINLASHNING ILMIY-AMALIY ASOSLARI	607
Aliyeva Umidaxon Xusanboyevna	
XIZMATLAR SOHASI VA KAMBAG'ALLIK O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK.....	611
Dawletmuratov Adilbay Mirzabaeovich	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF INDUSTRIAL CLUSTERS BASED ON THE PRINCIPLES OF A "GREEN ECONOMY"	615
Boboqulov Sanjar Baxronkulovich, Kamolov Oybek Faxriddin o'g'li	
ПЕРСПЕКТИВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНФОРМАЦИОННО-КОММУНИКАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В СОВЕРШЕНСТВОВАНИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ СВОБОДНЫХ ЭКОНОМИЧЕСКИХ ЗОН В НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ.....	620
Халимжанов Дилшод Эргашбекович	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI INNOVATSION RIVOJLANISHDAGI O'RNI VA O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI.....	626
Mavlyanov Muzaffar Yusupovich	
NAMANGAN VILOYATI TURIZM SOHASINING SO'NGGI YILLARDA RIVOJLANISHI VA STATISTIK TAHLILI	630
Kuymuratova Matlubaxon Abdimanabovna	
O'ZBEKISTON SHAROITIDA QISHLOQ XO'JALIGI MAHSULOTLARI EKSPORTINING IQTISODIY BARQARORLIGINI TA'MINLOVCHI OMILLAR TAHLILI	634
Faxriddinov Bahriddin	
INNOVATSION SHAROITDA TO'QIMACHILIK SANOATI RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	640
Sattarov Ilkhomjon Rahimjanovich	
IQLIM O'ZGARISHI SHAROITIDA SUV RESURSLARIDAN SAMARALI FOYDALANISH YO'LLARI	645
Nurmatov Norbek Jo'rayevich	
MINTAQA LOGISTIK XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI RIVOJLANTIRISHNING INNOVATSION VA INSTITUTSIONAL ISTIQBOLLARI	652
Xalimov Javlonbek Shaxriyovich	
KORXONALARNING BANKROTLIK EHTIMOLINI SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA PROGNOZLASH	659
Zaynutdinov Ismoil Samariddin o'g'li	
АКТУАЛЬНЫЕ ВОПРОСЫ ЦИФРОВИЗАЦИИ ФИНАНСОВЫХ РЫНКОВ	665
Шомуродов Равшан Турсункулович	
MEDIA LOYIHALARINI BOSHQARISH: O'ZBEKISTON OAV AMALIYOTI TAHLILI	673
Yo'ldosheva Dilobar Jaxongir qizi	
O'QITISH NATIJALARINI ZAMONAVIY BAHOLASH TAMOYILLARI	677
Abdullayeva Sanobar Berdiyevna, Xujakulov Shaxriyor Shokir o'g'li	
MALAYZIYADA PROGRESSIV VA INKLYUZIV ISLOMIY MOLIYA TIZIMINI RIVOJLANTIRISH: 2024-YIL TAJRIBASI VA NATIJALARI	681
Safarova Nasiba Gulmurod qizi	

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ОПЫТ ПРОВЕДЕНИЯ ПРОЦЕДУР ДЬЮ-ДИЛИДЖЕНС В АКЦИОНЕРНЫХ ОБЩЕСТВАХ.....	687
Прокудина Кристина Александровна	
HUDUDLARDA INVESTITSIYA SALOHİYATINI OSHIRISH YO'NALISHLARI	692
Xalilova Madinabonu Abduraxmon qizi	
LIZING MUOMALALARI HISOBINI XALQARO STANDARTLAR ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	701
Baxadirov Alisher Komilovich	
TIJORAT BANKLARINING JISMONIY SHAXSLAR DEPOZITLARI VA ULARNI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	705
Melikov Otabek Maxmadaminovich	
TIJORAT BANKLARIDA RAQAMLASHTIRISH VA EKOTIZIMNI RIVOJLANTIRISHNING AHAMIYATI	711
Erkinova Feruza Najmitdinovna	
DAVLAT SEKTORIDA ICHKI NAZORAT TIZIMINI BAHOLASHDA SUN'IY INTELEKTDAN FOYDALANISH: XAVF YOKI IMKONIYAT	717
Ostonokulov Azamat Abduraimovich, Tadjiev Erkin Muxitdinovich	
SUN'IY VA KIMYOVIY TOLALARNING TO'QIMACHILIK SANOATIDA EKOLOGIK BARQARORLIKNI TA'MINLASHDAGI O'RNI	723
Raximov Furqat Jalolovich	
OLIY TA'LIM MASSASALARINING MOLIVAVIY RESURSLARINI BOSHQARISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH.....	728
Mahmudov Akbar Abduraimovich	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	733
Abdullayev Suyun Artikovich	
O'ZBEKISTONDA AVTOMOBILSOZLIK KORXONALARIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARI: "UZAUTO MOTORS" AJ AMALIYOTI VA NATIJALARI.....	737
Allabergenov Azamat Joldasbayevich	
WAYS TO USE MARKETING DATA IN THE MANUFACTURING ENTERPRISE VALUATION PROCESS	742
Musayeva Shoirazimovna, Usmonova Dilfuza Ilkhomovna	
KICHIK SANOAT KORXONALARI O'RTASIDAGI ISHLAB CHIQARISH VA KOOPERATIV ALOQALAR HOLATI.....	747
Boyutrayev Olimjon Urayimovich	
BANK RISKLARI VA ULARNI TA'SIRINI EKONOMETRIK MODELLASHTIRISHDA STATISTIK HISOBOTLARNI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	753
Kamoldinov Sardorbek Maxamadsobir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA AYOLLARNING ISH BILAN BANDLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI	761
Eshqobulova Charos O'roq qizi	
O'ZBEKISTONNING BARQAROR RIVOJLANISH KONSEPSIYASI: TARIXIY MEROS VA ZAMONAVIY YASHIL TEXNOLOGIYALAR UYG'UNLIGI.....	766
Azimova Shohista Salohiddinova	
SOLIQ TIZIMIDA RAQAMLI MARKIROVKALANGAN TOVARLARNI RAQAMLASHTIRISHNI TAKOMILLASHTIRISH MUAMMOLARI	770
Muxammadov Nodir Karimovich	
BIZNES JARAYONLARINI OPTIMALLASHTIRISHDA "LEAN MANAGEMENT" TIZIMINI JORIY ETISHNING ILMIY ASOSLARI	775
Muhiddinov Ozodbek Ikromjon o'g'li, Shakirova Gulrux Po'latjon qizi, Ozodbek Musayev	
EXPANSION OF FINANCIAL OPPORTUNITIES FOR THE INTRODUCTION OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN ENTREPRENEURIAL ACTIVITY	779
Daniyarov Kuatbay	
QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINING TURISTIK POTENTIALI UMUMIY TAVSIFI.....	783
Madaminova Sanobar Askarovna	

QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASINING TURISTIK POTENTIALI UMUMIY TAVSIFI

Madaminova Sanobar Askarovna

Innovatsion texnologiyalar universiteti assistent o'qituvchisi

ORCID: 0009-0005-4497-8400

E-mail: madaminovasanobar53@gmail.com

Annotatsiya. Maqolada Qoraqalpog'iston Respublikasining turizm potentsialini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari ko'rib chiqilgan. Xususan, "mintaqaning turizm potentsiali" toifasi uning turistik jozibadorligini shakllantirish asosi sifatida talqin qilinadi. Mintaqaning turizm infratuzilmasini rivojlantirish salohiyatidan kelib chiqib, uning turizm potentsialini o'rganish bo'yicha mumkin bo'lgan yo'nalishlar bayon etiladi. Muallif tomonidan aniqlangan yo'nalishlar asosida Qoraqalpog'iston Respublikasining turizm potentsiali baholangan.

Kalit so'zlar: turizm potentsiali, turizm jozibadorligi, mintaqa, Qoraqalpog'iston Respublikasi.

Abstract. This article examines the main directions for developing the tourism potential of the Republic of Karakalpakstan. In particular, the category of "regional tourism potential" is interpreted as the basis for shaping its tourist appeal. Possible directions for studying the region's tourism potential are outlined based on the development capacity of its tourism infrastructure. An assessment of the tourism potential of the Republic of Karakalpakstan is provided according to the directions identified by the author.

Key words: tourism potential, tourism appeal, region, Republic of Karakalpakstan.

Аннотация. В статье рассмотрены основные направления развития туристического потенциала Республики Каракалпакстан. В частности, категория «туристический потенциал региона» представлена как основа формирования его туристической привлекательности. Исходя из потенциала развития туристической инфраструктуры региона, обозначены возможные направления исследования туристического потенциала. На основе выделенных автором направлений проведена оценка туристического потенциала Республики Каракалпакстан.

Ключевые слова: туристический потенциал, туристическая привлекательность, регион, Республика Каракалпакстан.

KIRISH

Ma'lumki, turizm muayyan tegishli iqtisodiy sohalarning: transport, aloqa, qishloq xo'jaligi, savdo, iste'mol tovarlari ishlab chiqarish va boshqalar rivojlanishini rag'batlantiradi. Turizm o'zining muhim iqtisodiy potentsialidan tashqari, bandlikka ta'sir ko'rsatgani uchun ham muhim ijtimoiy ahamiyatga ega hisoblanadi. Shu asosda aytganda, Qoraqalpog'iston Respublikasida turizm iqtisodiyotini rivojlantirishdagi qiyinchiliklar va mavjud potentsial bilan bog'liq masalalarni ko'rib chiqish va o'rganish dolzarbdir. Ekologik va ijtimoiy vaziyatning og'irligiga qaramasdan, Qoraqalpog'iston Respublikasida turizmni rivojlantirish imkoniyatlari juda katta. Qoraqalpog'iston hududida 131 ta arxeologik, 25 ta me'moriy, 89 ta monumental, 39 ta diqqatga sazovor obyekt, jami 284 ta me'moriy moddiy-madaniy meros obyektlari ro'yxatga olingan [9].

Qadimgi va o'rta asrlar Xorazm davlati hamda Kerder madaniyatining 90% tarixiy obidalari aynan shu hududda joylashgan. Bundan tashqari, Qoraqalpog'istonda ekoturizm uchun foydalanish mumkin bo'lgan tabiiy obyektlarning muhim fondi mavjud: Ustyurt platosi, Qizilqum cho'llari, Amudaryoning vodiylari va deltasi, Quyi Amudaryo davlat biosfera qo'riqxonasi (sobiq Baday To'g'ay qo'riqxonasi, bu yerda ekzotik hayvonlar — gienalar, yovvoyi qo'ylar, kal bo'rsiq, cho'pin hamda noyob qushlar mavjud), Sudochoye ko'li (ko'chib yuruvchi qushlar uchun to'xtash joyi), Xo'jakul ko'li, Lazarev oroli (kamdan-kam uchraydigan pushti ohaktosh kareri bilan), Karaumbot tuz botqog'i va boshqalar. Mo'ynoq shahridagi kemalar qabristoni ham sayyohlarni jalb qilishi mumkin bo'lgan noyob yodgorlikdir.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

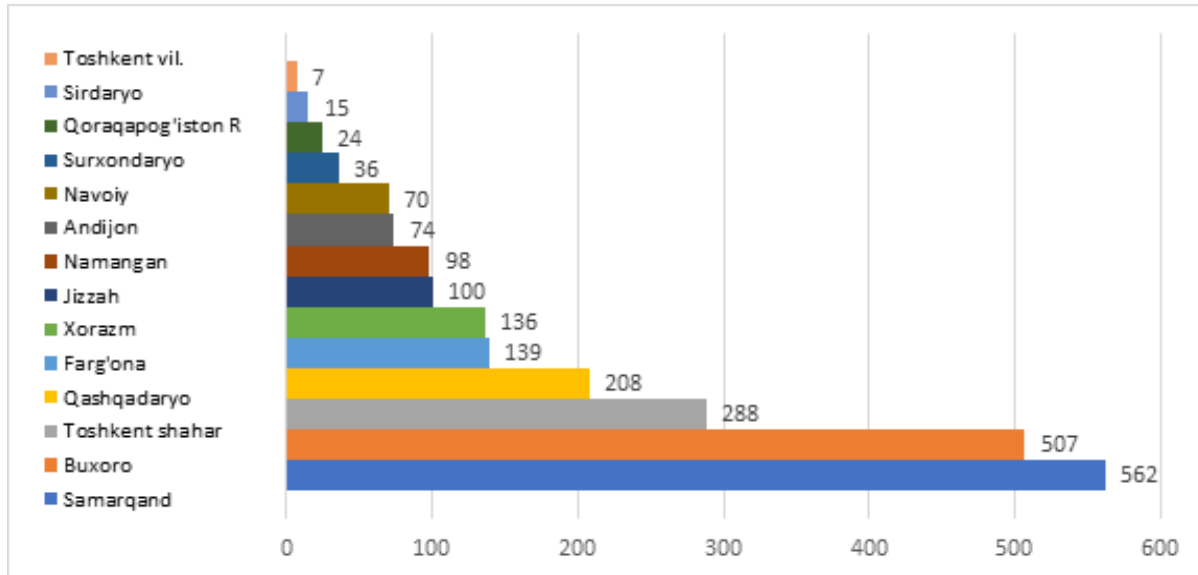
Ta'kidlash kerakki, muayyan hududning turizm potensialini aniqlashga turlicha yondashuvlar mavjud. Bugungi kunda hududning turizm potensialini tushunish uchun ikkita asosiy va bitta sintetik yondashuvni shakllantirgan holda uchta asosiy nuqtai nazarni tahlil qilish maqsadga muvofiq ko'rinadi. Bular — taklifga asoslangan yondashuv va talabga asoslangan yondashuvlardir [1]. Birinchi yondashuv (taklifga asoslangan baholash) turizm potentsiali, birinchidan, turistik diqqatga sazovor joylar soni va sifatiga, ikkinchidan esa, hududning turizm infratuzilmasining rivojlanishiga bog'liq funksiyadan iborat ekanligini ko'zda tutadi. Mazkur yondashuvni, masalan, D. Spotts [2], B. Boers va S. Cottrell [3], A. Sazykin [4] hamda D. Ushakov [5] asarlarida kuzatish mumkin. Shuni ta'kidlash kerakki, hududning turizm potensialini baholashda ushbu yondashuv hozirda MDH davlatlari amaliyotida eng keng tarqalgan yondashuvlardan biridir [6]. Turizm potentsiali nafaqat maqsadga, balki obyektiv asoslarga ham ega bo'lib, u turistik diqqatga sazovor joylar va infratuzilma obyektlarining kombinatsiyasidan iborat deb talqin qilinadi. E'tiborlisi, S. Xoll va S. Peyj [7] ushbu yondashuvning shakllanishiga iqtisodiy geografiya tushunchalari va modellarini turizm iqtisodiyotiga qo'llash an'anasi turtki bo'lganini ta'kidlaydi. S. Formika [8] to'g'ri qayd etganidek, ushbu yondashuvga ko'ra, hududda muzeylar, piyoda yo'llari va/yoki turar joylar sonining ko'payishi avtomatik ravishda sayyohlar oqimining o'sishiga olib kelishi kerak, biroq amaliyotda bu har doim ham tasdiqlanavermaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

O'zbekistonda turizm sohasini rivojlantirish konsepsiyasining ustuvor yo'nalishlaridan kelib chiqib, nazariy tahlil va monografik kuzatuvlar asosida hududning turistik potentsialini rivojlantirish nazariy asoslarining ayrim masalalarini yoritish maqsad qilingan. Tadqiqotda bilish nazariyasining induksiya va deduksiya, mantiqiy yondashuv, makon va zamon, shuningdek, suhbat usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

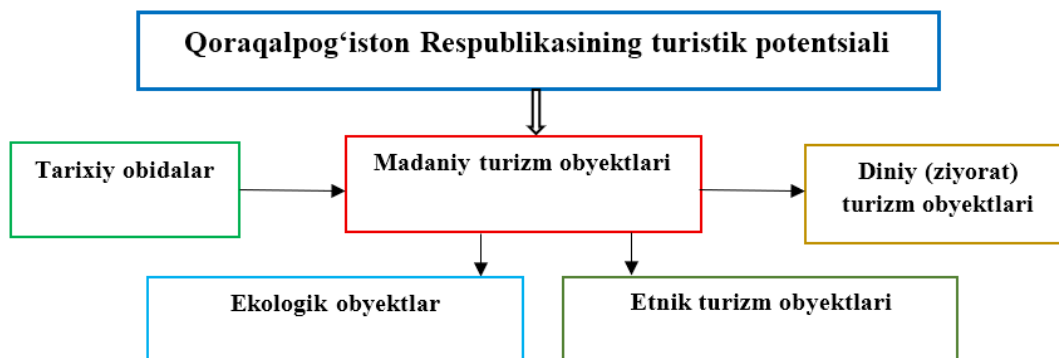
Bugungi kunda O'zbekistonda 2 mingdan ziyod tarixiy yodgorliklar mavjudligi mamlakatimizda tarixiy madaniy turizmni rivojlantirish potentsiali yuqori ekanligidan dalolat beradi (1-rasm).

1-rasm. O'zbekiston hududlari kesimida tarixiy yodgorliklar soni¹

1-rasmda ko'rinib turganidek, mamlakatimiz katta turistik potentsial imkoniyatlarga ega. Mamlakatimiz nafaqat Markaziy Osiyoda, balki butun jahonda ham katta turizm markazlaridan biri hisoblanadi. O'z navbatida, Qoraqalpog'iston Respublikasining turistik potentsialini shartli ravishda quyidagicha 5 guruhga ajratish mumkin. Xususan: tarixiy obidalar; madaniy turizm obyektlari; diniy (ziyosat) turizm obyektlari; ekologik obyektlar; etnik turizm obyektlari.

¹ O'zbekiston Respublikasi davlat statistika agentligining <https://www.stat.uz> sayti ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzilgan.

2-rasm. Qoraqalpog'iston Respublikasining turistik potentsiali²

Quyida ular orasidagi sayohatchilar diqqatiga sazovor bo'lgan obyektlarning ba'zilarini turistik jozibadorligi nuqtai nazaridan ko'rib chiqamiz. Tarixiy obidalar. Ma'lumki, qadimiy Xorazm cho'l qal'alari YuNESKning Butunjahon moddiy merosi obyektlari ro'yxatiga kiritilgan. Eng muhim cho'l qal'alari: Tuproqqal'a, Ayoqqal'a, Qo'yqirilganqal'a, Katta Guldursun qal'asi, Pirqal'a, Anqaqal'a, Qo'rg'oshinqal'a, Jonbosqal'a va boshqalar. Tuproqqal'a — Buyuk Xorazmshohlarning ilk poytaxti bo'lgan ajoyib tarixiy obida. Ilmiy adabiyotlarda keltirilgan ma'lumotlarga ko'ra, qal'a xarobalari 17,5 gektar maydonni (500×350 metrni) egallaydi. Qal'aning shimoli-g'arbida eni ham, bo'yi ham 180 metr keladigan ikki qavat qilib qurilgan hashamatli saroy xarobalari ko'zga tashlanadi. Saroyi dushmandan mudofaa qilish maqsadida har biri 25 metr keladigan uchta minora qurilgan. Shahar atrofi har 30–40 metrda kvadrat shaklidagi minorasi bo'lgan ikki kilometrlik devor bilan o'rab olingan. Shuningdek, shaharning bosh darvozalarini qo'riqlash uchun balandligi 10–12 metr bo'lgan maxsus yirik istehkomlar barpo etilgan [10].

Tuproqqal'a majmuasi tashqi tomondan qasr atrofi, devorlar, minoralar, kemalar va asosiy tuzilish ostidagi bo'sh ichki qism, yuqori saroy majmuasi, saroy–ma'bad majmuasi hamda To'proqqal'a shahridan iborat. Hozirgi Tuproqqal'a uyumining turistlar uchun tarixiy jozibadorligi quyidagilarda namoyon bo'ladi: antik Xorazm davlatining ilk poytaxti, shohlar rezidentsiyasi bo'lgan, deb taxmin qilinadi; dushmandan mudofaa qiluvchi strategik ahamiyatga ega bo'lgan; bu inshootning bunyod etilishi tarixda "Xorazm era"sini boshlab bergan voqea sifatida yuksak baholanadi. Tuproqqal'a uyumining ekskursion jozibadorligi uning ekzotik fragmentlarida va vayron bo'lgan muhtasham arxeologik majmuaning sirli manzaralaridadir. Qo'yqirilganqal'a eramizdan avvalgi IV–III asrlarda qurilgan bo'lib, o'z zamonasining rasadxonasi bo'lgan. Qal'a qurilishining me'moriy jihatdan O'rta Osiyodagi eng qadimgi qal'alardan biri ekanligi ta'kidlanadi. Tarixchi-olim S.P. Tolstov qal'adagi astronomik kuzatishlarga mo'ljallangan besh derazali xonani sinchiklab o'rganib, ayrim uskuna qoldiqlariga qarab, bu yerda rasadxona (observatoriya) bo'lganligi haqida ilmiy dalillar keltirgan [11]. Demak, Qo'yqirilganqal'ada dunyoning boshqa hududlariga nisbatan ancha ilgari rasadxona tashkil etilib, koinot ilmi jadal rivojlangan. Bu xulosa xorijlik tadqiqotchilar va sayyohlar qiziqishini yanada kuchaytiradigan omildir.

Ayoqqal'a — hududdagi eng yirik majmualardan biri bo'lib, milodning I asri oxiri va II asrlarida Xorazm Kushonlar saltanati tarkibiga kirgan. Ayoqqal'a—1 qo'rg'oni 60 metr baland toq tepaligidagi tekislikda qurilgan bo'lib, pastak g'isht devor bilan o'rab olingan katta qo'rg'on shaklida bo'lgan. Qo'rg'on 9 ming kvadrat metr maydonni egallaydi. Qal'alarning birida o'sha davrdagi Xorazm qo'shini joylashgan bo'lib, u shimoliy chegara hududlarini nazorat qilgan. Ayoqqal'a majmuasi baland tog' tekisligi ustida viqor bilan qad ko'targan bo'lib, xorijlik sayyohlar e'tiborini tortadi. Turistlar e'tiborini oshiradigan jihatlar uning juda qadimiyligi va tarixiy ahamiyatining yuqoriligidir. Guldursunqal'a miloddan avvalgi 400 yilda qurilgan bo'lib, aslida zardushtiylik ibodatxonasi hisoblanadi. Bu ulkan inshoot bir qishloq yonida joylashgani bois minoralar tepasidan juda go'zal tabiiy manzarani tomosha qilish mumkin. XII asrda qurilgan Guldursunqal'a 1221 yilda mo'g'ullar tomonidan vayron qilingan. Mazkur tarixiy obidaga tashrif buyurgan sayohatchilar qal'a atrofida aylanishi, minoralarga chiqishi va bo'sh ichki qismini o'rganishi mumkin. Jonbosqal'aning maftunkor holati va balandligi 20 metrni tashkil etuvchi bezatilgan devorlari ta'sirli manzarani yuzaga keltiradi.

Jonbosqal'a Xorazmning eng qadimgi cho'l qal'alaridan biri bo'lib, miloddan avvalgi IV asrda qurilgan. Qirqqizqal'a tarixi miloddan avvalgi IV–III asrlarga borib taqaladi va Buyuk Qirqqizqal'a hamda Kichik Qirqqizqal'ani o'z ichiga oladi. Har ikki qal'a Qizilqum cho'lining o'rtasida joylashgan bo'lib, hozirda qisman vayron holatdadir. Mizdakxon nekropoli miloddan avvalgi IV asr – milodiy XIV asrlarga oid arxeologik-me'moriy majmuadir. Uning maydoni 200 gektarni tashkil etadi. U Kunya–Urganch (Turkmaniston), Qo'ng'iro't, Mo'ynoq hududlari hamda Ustyurt platosi yo'nalishida joylashgan bo'lib, bir nechta qadimiy maqbaralar, diniy inshootlar

2 Muallif tomonidan tuzilgan.

va ikki ming yillik qabrlarni o'z ichiga oladi. Majmuadagi vayron bo'lgan madrasa ichida yuzlab mayda tosh qoziqlar mavjud bo'lib, ular arxeologlar e'tiborini tortadi.

Mizdakxon majmuasidagi miloddan avvalgi II asr maqbaralari, V asrdagi zardushtiy nekropol, miloddan avvalgi VII asrga mansub xristian xochlari, IX asr musulmon qabrlari, IX asr xalifasi Erejep maqbarasi, XII asr Mazlum Suluxon maqbarasi, Jumart Xassab maqbarasi, musulmon madrasasi, uzunligi 25 metr bo'lgan Shamun Nabi mozori, Mizdakxon shahri xarobalari kabi obidalar turistlar, ayniqsa xorijlik sayyohlar e'tiborini tortadi.

Bugungi kunda Qoraqalpog'iston tarixiy-madaniy turizm yo'nalishiga I.V. Savitskiy nomidagi davlat san'at muzeyi, Qoraqalpog'iston Respublikasi tarixi va madaniyati davlat muzeyi, Ellikqal'a tumani Arxeologiya muzeyi, Mo'ynoq tumani ekologiya muzeyi, Qonliko'l tumani 90-yillar muzeyi, Qoraqalpog' davlat universiteti qoshidagi Berdaq muzeyi, Amet va Oyimxon Shamuratovlar uy muzeyi, shuningdek, etnoturizm yo'nalishidagi Nukus shahridagi marhum hunarmand Azat O'tarboev ustaxonasi, "Suvenirlar dunyosi" va "Saukele" hunarmandchilik do'konlari, Mo'ynoq tumanidagi Hunarmandlar xiyoboni, Chimboy tumanidagi o'tov tayyorlovchi hunarmandlar ustaxonasi (Ko'kshiqal'a mahallasi), hunarmandlar Azamat Turekeev, Adil Tadjimuratov, Qunduz Qurbanova ustaxonalari, Chimboy tumanidagi "Ma'naviyat maskani" va boshqa obyektlar kiradi.

I.V. Savitskiy nomidagi Qoraqalpog'iston davlat san'at muzeyi xalq amaliy san'ati, qadimiy va o'rta asrlar Xorazm san'ati, 1920–1930-yillar o'zbek va rus tasviriy san'ati, qoraqalpog' zamonaviy rangtasviri va haykaltaroshligi, ilmiy–ma'rifiy bo'limlar, 10 mingdan ortiq asarga ega kutubxona, fond hamda ta'mirlash ustaxonasidan iborat. Fondida 90 mingdan ortiq eksponat mavjud. Muzey fondida 1920–1930-yillarda avangard rassomlar yaratgan asarlar to'plangan. Qoraqalpog' xalq ustalari tomonidan yaratilgan zargarlik, yog'och o'ymakorligi, kashtado'zlik, to'qimachilik, ayniqsa o'tov jihozlari amaliy san'at bo'limida jamlangan. Muzey 1968–1969 yillarda Moskvadagi Sharq muzeyida Qoraqalpog' to'plamini ilk bor namoyish etgan. 1970 yildan boshlab respublikamiz va xorijiy mamlakatlar (AQSh, Fransiya, Germaniya, Italiya, Yaponiya, Rossiya va boshqalar)dagi ko'rgazmalarda ishtirok etadi. Britaniyaning "The Guardian" gazetasi uni dunyoning eng nufuzli muzeylaridan biri deb e'tirof etgan. Ushbu muzey kolleksiyasining qiymati va hajmi bo'yicha rus avangardi asarlarining ko'pligi jihatidan Sankt-Peterburgdagi Rus muzeyidan keyingi o'rinda turishi haqidagi fikrlar mavjud [12]. Shubhasiz, bunday madaniy–tarixiy va ma'rifiy obyekt turistlarda katta qiziqish uyg'otadi. 1998 yildan buyon muzeyga tashrif buyurgan turistlar sonining qariyb 20 baravar oshgani ham buni tasdiqlaydi.

Qoraqalpog'iston Respublikasi tarixi va madaniyati davlat muzeyida qoraqalpog' xalqining XIX–XX asrlardagi milliy kiyimlari, mehnat qurollari, Orol dengizi tabiati, dengiz atrofida yashagan hayvonot dunyosi, rassomlar R. Matevosyan va F. Madgazin qalamiga mansub bebaho asarlar mavjud. Davlat o'lkashunoslik muzeyi 1929 yilda tashkil etilgan bo'lib, undagi 65 mingdan ortiq eksponatlar tarix va madaniyat yodgorliklari, qadimgi uyumlar, qal'alar maketlari, qoraqalpog' xalqining madaniyati, san'ati, milliy kiyimlari, oshxona jihozlari, o'lka tabiati va hayvonot olami, flora va fauna, landshaft dioramalari hamda Qoraqalpog'iston aholisi va hayot tarzi haqida muhim ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Mo'ynoq o'lkashunoslik muzeyining eksponatlari va kolleksiyalari mahalliy aholining Orol fojiasidan avvalgi hayoti va dengiz qurishi tarixini aks ettiruvchi artefaktlar asosida shakllangan bo'lib, ushbu muzey ekologiyaga befarq bo'lmagan xalqaro tashkilotlar va oddiy tabiatparvar sayyohlar e'tiborini tortadi.

Ziyorat turizmi obyektlari. Ziyorat turizmi yo'nalishiga Mizdakxon arxeologik kompleksi, "Dovut ota", "Sulton Uvays bobo", "Shayx Jalil bobo", "Norinjon bobo", "Qoraqum eshon", "Paygambar qizi", "Yusuf eshon", "Mazlumxon-suluv", "Qabaqli ota", "Hakim ota", "Kechirmas bobo" ziyoratgohlari kiradi. Mazkur muqaddas maskanlar bugungi kunda musulmon sayyohlar diqqatiga sazovor bo'lib, ziyorat turizmini rivojlantirish obyektlari sifatida xizmat qilmoqda. Ekologik obyektlar. Sayyohlarni avvalo ekologik ofat oqibatlarini aks etgan joylar o'ziga tortadi: suv omborining qurigan qismi tubida hosil bo'lgan va Aralkum deb nom olgan qumli-sho'r cho'l, Urga qishlog'i yaqinidagi qadimgi Saka qabilalarining dafn joylari, jonsiz Ustyurt platosi, Borsakelmes oroli kabi hududlarga tashrif buyurgan sayyohlar mahalliy landshaftlarni chinakam apokalipsis yoki fantastik filmlar dekoratsiyalariga o'xshatadilar. Ustyurt platosi Qoraqalpog'istonning shimoli-g'arbiy qismida joylashgan bo'lib, 70 ming kvadrat metr maydonni egallaydi.

Turistlarni qiziqtiradigan geografik va ekologik xususiyatlar quyidagilardan iborat: strategik ahamiyatga ega bo'lgan savdo yo'nalishi sifatida Qadimgi Buyuk Ipak yo'li bo'ylab joylashganligi; suvsiz cho'lda apokalipsis ko'rinishiga ega landshaft; eol haykallari va ekzotik relyeflarning g'ayrioddiy manzaralari; Ustyurt kengliklarida o'tkaziladigan sport musobaqalarida qatnashish imkoniyati (masalan, 2015-yil 6–12-iyun kunlari uzunligi 2970 km bo'lgan "Toshkent–Mo'ynoq–Toshkent" yo'nalishi bo'ylab bo'lib o'tgan "Rally-Muynak" avtorallisi); cho'ponlarning ekzotik hayoti, ular orasida ma'lum muddat birga yashash va innovatsion loyihalar doirasida ilmiy qiziqishlarni qondirish imkoniyati; boy flora (platoda 600 ga yaqin o'simlik turlari mavjud bo'lib, ularning 70 dan ortig'i dorivor, farmatsevtika sanoati uchun zarur xom ashyo bo'lishi mumkin); hayvonot dunyosining jozibasi (qushlarning 200 dan ortiq turlari, ularning 52 turi uya qurmaydi, sut emizuvchilar va 300 dan ortiq umurtqali hayvonlar turlari); sayg'oqlar ko'payadigan hududlar — O'zbekiston Respublikasining Qizil kitobiga hamda

IUCN Qizil kitobiga kiritilgan (Sayg'oq qo'riqxonasi). Sudoche yoki Sudovshin ko'li 1991-yilda Qoraqalpog'iston Respublikasi Vazirlar Kengashi qarori bilan tashkil etilgan bo'lib, Amudaryo deltasining g'arbiy qismida joylashgan. Uning maydoni 333 km² (2000-yillar boshi holatiga ko'ra), dengiz sathidan 53 m balandlikda. Ko'lni Amudaryoning Ravshan va Priemuzjak qo'ltiqlari oziqlantiradi. Orol dengizining qurishidan oldin u bilan tor kanal orqali bog'langan bo'lib, baliq turlarining yumurtlama joyi vazifasini o'tagan. Sudocheda yiliga baliq ulovi 2000 t ga yetgan, maksimal chuqurligi 3 m bo'lgan. Sudoche ko'lining minerallashuvi 3–4 % ni tashkil etadi. Yilning issiq davrida suv 25–27 °S gacha isiydi. Noyabr–dekabrda muzlaydi, fevral oxiri – aprel boshida ochiladi. Ko'l suv-botqoqli hududlarga boy bo'lib, bir nechta kichik va 4 ta yirik suv havzasidan tashkil topgan: Katta Sudoche, Akushpu, Begdulla-Oydin va Qoratereng. Shimolda Orol dengizi, g'arbda Ustyurt platosi, sharqda Qizilqum cho'li, janubda Amudaryo bilan chegaradosh ushbu ko'l tizimining geografik o'rni biologik xilma-xillikning yuqori darajasini belgilaydi. Ko'lning turistlarni jalb etuvchi jihatlari: suvning betakror feruza rangi; transkontinental migratsiya qiluvchi qushlarning ko'chishi; ko'l maydonining 40 ming gektarga tengligi; ko'llar tizimining mavjudligi (Qoratereng, Umar Salim, Qorazhar, Akushpa, Begdulla Oydin va boshqalar); tur dasturi doirasida suv musobaqalarida qatnashish imkoniyati va boshqalar. Sariqamish ko'li Sariqamish botiq yerining markaziy qismida joylashgan bo'lib, maydoni o'zgaruvchan va Xorazm vohasidan keladigan kollektor suvlariga bog'liq.

XX asr oxiriga kelib, ko'l sathi 3200 kvadrat metrga yetgan, sho'rliги esa 20 % dan oshadi [14]. Sayyohlar uchun qiziqarli jihatlari: go'zal tabiat; noyob qush turlarining ko'pligi (pushti flamingolar, qora oqqushlar); hayvonot dunyosini kuzatish imkoniyatlari; ko'l bo'yida individual va oilaviy dam olish imkoniyati; suv musobaqalarida qatnashish. Aralqum — qurigan Orol dengizi o'rnida paydo bo'lgan yangi qumli va sho'r cho'l bo'lib, Oqqum ("Oq cho'l") nomi bilan ham ataladi. Uning maydoni 38 ming km² dan ortiq. Quyi Amudaryo davlat biosfera qo'riqxonasi 2013-yilda tugatilgan Baday-Tog'ay davlat qo'riqxonasi negizida, bundan tashqari Beruniy va Amudaryo tumanlaridan ajratilgan yerlar hisobiga tashkil etilgan ekologik obyekt bo'lib, umumiy maydoni 68717,8 gektarni tashkil etadi. Ko'plab sayyohlarni obyektning quyidagi jihatlari qiziqtiradi: Amudaryo deltasidagi to'qay o'rmonlarining tabiiy resurslari; Toldiq o'rmoni va uni shimol hamda shimoli-g'arbdan o'rab turgan Amudaryoning Ko'kdaryo irmog'i; ilmiy tadqiqotlar va monitoringlar o'tkazish imkoniyati; noyob hayvon turlarini ko'paytirish va tiklash jarayonlari (ohular, kulanlar, Prjevalskiy otlari, Buxoro buramashox echkilari, Buxoro kiyiklari); ko'plab noyob qushlarning yashashi va uyalashi uchun qulay sharoitlar (daraxtlar, butalar, o'simliklar, qirg'oq qoyalari va sayozliklar); noyob yirtqich qushlar; qo'riqxonaning o'simlik va hayvonot dunyosi; hududda individual va oilaviy dam olish imkoniyatlari. Qo'riqxona hududida Jampik qal'asi, Gaur qal'asi, Chilpiq tepaligi, Sulton Uvays tog'lari, Shayx Jalil bobo yodgorligi va boshqa tarixiy hamda tabiiy obyektlar mavjud bo'lib, ular zamonaviy turistik infratuzilmalarni yaratish orqali arxeoturizm yo'nalishini yanada rivojlantirish imkonini beradi. 2021-yilda Qoraqalpog'istonning Qo'ng'iro't tumanida davlat tabiatni muhofaza qilish muassasasi sifatida tashkil etilgan 1447143 gektar maydonli "Janubiy Ustyurt" milliy tabiiy bog'i, 1,1 million gektar maydonli "Markaziy Qizilqum", "Orolbo'yi qo'riqxonalar" kompleksi va "Kuldjuktog'" qo'riqxonasi, shuningdek Mo'ynoq tumanida 280,5 ming gektar maydonni egallagan "Sudoche-Akpetki" davlat buyurtmasi kabi obyektlarning yaratilishi bu hududlarda noyob hayvonlar va qushlarni — sayg'oq, qoplon, yo'lbars, Turkiston qora laylagi, qarag'ay, oq-ko'zli o'rdak, qizil ko'krak g'ozi va boshqalarni saqlab qolish hamda ko'paytirish imkonini beradi. Bu esa ko'plab sayyohlarni, tadqiqotchilarni, ekologlarni, mutaxassislarni hamda "yashil sayyora", "tirik planeta" kabi xalqaro tashkilotlar vakillarini jalb etadi.

Etnik turizm obyektlari. Qoraqalpoqlarning o'ziga xos madaniyati — an'anaviy ovullar, urf-odatlar, og'zaki xalq ijodi (folklor) bayramlari, turli an'analarga bag'ishlangan festivallar, milliy hunarmandchilik va amaliy san'at turlari sayyohlar uchun qiziqarli hisoblanadi. Ayniqsa, qoraqalpoq hunarmandchiligi juda mashhur bo'lib, turizm uchun jozibador yo'nalishlardan biridir: gilam to'qish, charmga naqsh bosish, to'qimachilik, kashtachilik, yog'och o'ymakorligi, fil suyagidan mozaika yasash va boshqa hunar turlari chet ellik sayyohlar e'tiboriga molik bo'lib, qo'llab-quvvatlash va ommalashtirishga muhtoj sanaladi. 2014-yilda O'zbekiston Badiiy akademiyasining Qoraqalpog'iston filiali negizida hunarmandchilikni rivojlantirish markazi ochilib, uning asosiy maqsadi qoraqalpoq xalqining boy madaniy merosi va tarixiy an'analarni saqlash, milliy hunarmandchilik va amaliy san'at turlarini rivojlantirish, noyob yo'nalishlarni qayta tiklash va keng targ'ib qilishdan iboratdir. Qoraqalpog'iston madaniy merosining etnik tarkibiy qismi mintaqaning iqtisodiy va ijtimoiy rivojlanishiga, shuningdek turizm sohasi salohiyatining oshishiga sezilarli hissa qo'shadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqorida keltirilgan tahliliy ma'lumotlar va ta'kidlab o'tilgan ilmiy-nazariy fikrlarimizdan kelib chiqib, xulosa qilib aytganda, Qoraqalpog'istonda turizmni rivojlantirish xususiyatlari uning iqtisodiy potentsialini belgilovchi quyidagi omillar bilan bog'liq bo'lib: a) tabiiy-iqlim sharoitining ekzotik o'ziga xosligi, b) ulug'vor tabiat yodgorliklari, v) ko'hna va qiziqarli tarixiy-madaniy yodgorliklarning mavjudligi bilan tavsiflanadi. Biroq,

fikrimizcha, o'lka turizm turlarining rivojlanish imkoniyatlari nuqtai nazaridan Orol dengizi fojiasi kontekstida ekologik turizmning potentsiali cheksiz, desak, mubolag'a bo'lmaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Formica S., Uysal M. Destination attractiveness based on supply and demand evaluations: an analytical framework // Journal of Travel Research. 2006. Vol. 44 (4). P. 418–430.
2. Ribeiro J.C., Vareiro L.C. The Tourist Potential of the Minho-Lima Region (Portugal). Visions for Global Tourism Industry: Creating and Sustaining Competitive Strategies. InTech Publisher, 2012. P. 339–356.
3. Spotts D.M. Regional analysis of tourism resources for marketing purposes // Journal of Travel Research. 1997. Vol. 35 (3). P. 3–15.
4. Boers B., Cottrell S. Sustainable Tourism Infrastructure Planning: A GIS-Supported Approach // Tourism Geographies. 2007. Vol. 9 (1). P. 1–21.
5. Sazykin A.M. Polemicheskie zametki geografa o problemakh terminologii v rekreatsionnoi geografii i turizme // Turizm na Dalnem Vostoke: biznes, investitsionnye strategii, obrazovanie i ekologiya: materialy region. nauch.-prakt. konf. "Daltur-2001". Vladivostok, 2002. S. 306–310.
6. Ushakov D.S. Strategicheskoe planirovanie v turizme. Rostov n/D., 2007. 288 s.
7. Gavrilov A.Yu. Razvitie metodologii otsenki resurnogo potentsiala turizma na regionalnom urovne // Servis v Rossii i zarubejom. 2012. № 6 (33). S. 59–68.
8. Hall C.M., Page S.J. The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space. London, 2002. 309 p.
9. Formica S. Destination attractiveness as a function of supply and demand interaction. Unpublished doctoral dissertation. Blacksburg, 2000. 203 p.
10. Sayyohlik industriyasini rivojlantirish – iqtisodiy taraqqiyot kafolati. Elektron resurs: <https://evu.uz/magazine/sayyohlik-industriyasini-rivojlantirish-iqtisodiy-taraqqiyot-kafolati.html>
11. Allambergenov M. Qadimiy mudofaa qo'rg'onlari. Toshkent, 2007. – 13-b.
12. Tolstov S.P. Drevnii Khorezm: Opyt istoriko-arkheologicheskogo issledovaniya. Moskva, 1948. – 352 s.
13. "The Guardian": Qoraqalpoq muzeyi. Elektron resurs: http://www.nurzamon.uz/article_view.php?id=185
14. Ametov M.B. Ptitsy Karakalpakii i ikh okhrana. Nukus, 1981. 138 s.
15. Ozero Sarykamys. Elektron resurs: – <http://erkinkarakalpak.uz/index.php/home/467-2014-11-12-10-19-16>

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2025. № 11

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin.
Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

El.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>
